

Llum a la història a partir de l'escena

Ester Vendrell

Institut del Teatre

Idoia Murga Castro: *Pintura en danza. Los artistas españoles y el ballet (1916-1962)*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid, 2012.

El text que acaba de publicar-se recentment, *Pintura en danza. Los artistas españoles y el ballet (1916-1962)*, és la segona gran aportació de la seva autora, Idoia Murga Castro, una jove investigadora que es va donar a conèixer amb la publicació anterior, *Escenografía de la danza en la edad de plata (1916-1936)*.

Idoia Murga Castro és doctora en Història de l'art per la Universitat Complutense de Madrid amb Menció de Doctor Europeu i Premi Extraordinari de Doctorat. Aquesta tesi que ara es publica és el resultat d'una recerca que es va portar a terme entre els anys 2007 i 2011 a l'Institut d'Història, CCHS, CSIC i a diferents centres internacionals com The Courtauld Institute of Art de Londres, la Columbia University de Nova York, el Centre André Chastel (INHA, CNRS-Paris IV Sorbone), el Musée d'Orsay de París, i la Peggy Guggenheim Collection de Venècia, gràcies al programa FPU del Ministeri d'Educació.

La magnitud del treball i les seves aportacions són proporcionals a l'objectiu i la metodologia proposada. Es tractava

d'esclarir tota aquella obra i la col·laboració originada entre pintors espanyols i la creació coreogràfica, sorgida a partir de l'experiència dels Ballets Russos de Diaghilev. Cal recordar que aquests havien inaugurat un nou capítol en les arts i especialment gràcies a l'estreta col·laboració interdisciplinària entre compositors, pintors, escultors, dramaturgs i coreògrafs.

Per tant, es tractava de poder fer una recerca exhaustiva i completar d'altres treballs ja existents, però que només apuntaven línies i no deixaven de ser peces d'un trencaclosques incomplet que deixaven així la història incompleta.

Si bé l'autora en la seva primera recerca i publicació ja es va centrar en el període incipient de la modernitat espanyola, que va des de la presentació el 1916 dels Ballets Russos de Diaghilev a Madrid fins el 1936 amb l'esclat de la Guerra Civil, la tesi Doctoral ha tancat un cercle mostrant la continuïtat d'aquesta estreta col·laboració durant la guerra civil, tant des del bàndol republicà com del franquista, i la diàspora internacional de molts dels seus creadors al continent europeu, a Rússia i al nord i el sud d'Amèrica.

El plantejament de la recerca en si ja era transversal ja que, per una banda, es tractava de resseguir la història coreogràfica dins la història contemporània d'Espanya, i per l'altra de la creació artística dels pintors en el Ballet i la dimensió estètica en el pas del temps. Aquesta amplitud i transversalitat també està present en l'extensa metodologia i les fonts emprades per l'autora, la qual cosa repercuteix positivament i esclareix àmbits de la nostra cultura molt diversos: la història de les arts escèniques, l'escenografia, les arts plàstiques i la història de l'art.

La publicació està estructurada mantenint l'índex acadèmic d'un treball d'investigació; 1) fonamentació conceptual,

objectius, metodologia, fonts i estructura, 2) un cos central del treball estructurat en tres grans seccions: els anys de la modernitat abans de la guerra civil, guerra civil i diàspora i 3) conclusions. L'edició del llibre és de gran qualitat, tant pel seu format de Biblioteca d'Història de l'art com per la quantitat i l'excel·lent reproducció d'obra plàstica inèdita per a la majoria de lectors.

Les notes a peu, les referències bibliogràfiques de gran actualitat i l'exhaustiva citació de fonts ja són en si mateixos una aportació extraordinària.

En definitiva, un llibre que demostra la dimensió cultural i artística de l'art en el ballet, les xarxes creatives interdisciplinàries creades ja a principis de segle, la internacionalització de la cultura espanyola i la seva imatge projectada i rebuda, el paper del ballet en l'entreteniment i l'oci d'una societat burgesa i de masses, i l'ús del folklore com a eina política.

A banda de les conclusions estrictament relacionades amb els continguts del treball, la gran conclusió és l'aportació indiscutible de la recerca com a eina de coneixement i explicació de la nostra història, el potencial de la recerca en el camp de les arts escèniques, així com l'enfocament interdisciplinari en qualsevol àmbit del coneixement i la necessitat urgent d'impulsar aquest terreny, ja que els resultats reverteixen directament en la societat, en la comprensió del nostre país, però sobretot en la millora de la praxis artística i escènica de l'actualitat tenint en compte el passat. Parlem d'un món global, del treball en xarxa com una novetat i de la interrelació de nuclis artístics a nivell internacional. Actualment, les tecnologies afavoreixen la velocitat d'aquest intercanvi, però és indubtable que aquesta simbiosi ha existit sempre, perquè la curiositat i la mobilitat són la base de la saviesa. La cultura i la creació artística sempre han estat permeables a les connexions inter-

nacionals excepte quan els condicionants polítics han posats els mitjans i els impediments voluntaris perquè no fos així. Per tant, cal estar molt atent i lluitar perquè aquests condicionants no es repeteixin i es trunqui de nou el curs de la nostra història cultural.